

ÇOCUKLARIN VATANDAŞLIK KAZANMA HAKKI

Çocukların vatandaşlığa erişimini iyileştirmek ve vatansızlığı önlemek

[Sorun nedir?](#)

[Cephe hattı mülteci görevlisi olarak ne yapabilirim?](#)

[Politika düzeyinde nelerin değişmesi gerekiyor?](#)

[Bu konu hakkında daha fazla bilgi ve ek kaynaklar](#)

SORUN NEDİR?

Her çocuğun vatandaşlık kazanmaya erişimini temin edememek **çocukları tehlikeye düşürebilir** ve **ciddi insan hakları ihlallerine neden olabilir**.

- Hiçbir ülkenin vatandaşı sayılmayan bir çocuk genelde eğitim, sosyal yardım ve sağlık hizmetleri gibi diğer haklara da erişemez.
- Vatandaşlık belgesi olmayan bir mülteci çocuğun seyahat belgesi edinme ya da yasal yollarla sınırları geçme ihtimali düşüktür; bu da onun, güvenli bir ülkeye ulaşmak için tehlikeli yolculuklar yapma ihtimalini artırır.
- Vatansız mülteci bir çocuğun; uzun süreler aşırı yoksulluk içinde yaşama veya hayatta kalmak için kaçakçılık, çocuk işçiliği, çocuk evliliği, çocuk asker olma ve diğer suistimal edici durumlara itilme ihtimali yüksektir.

CEPHE HATTI MÜLTECI GÖREVLİSİ OLARAK NE YAPABİLİRİM?

TKSA: Tanı, Kaydet, Sevk Et ve Araştır!

1. Vatansızlığın risklerini tanıyın

Bir çocuk sığınmacıyı kaydederken, çocuğun ebeveyninden biriyle aynı vatandaşlığa sahip olduğunu ya da doğduğu ülkenin vatandaşı olduğunu varsaymayın. Vatandaşlığın önemini dikkate alarak vatansızlık riskini tespit etmeye yardımcı soruları hassasiyetle sorun. Örneğin:

- Çocuğun vatandaşlık belgesi var mı ya da bu belgeyi edinmek mümkün mü?
- Çocuklar doğdukları ülkede doğumla otomatik olarak vatandaşlık elde ediyor mu?
- Çocuğun annesi erkeklere tanınan vatandaşlık aktarma hakkının kadınlara tanınmadığı bir ülkeden mi? Çocuk babası sayesinde bir vatandaşlık hakkı kazanmış mı?
- Çocuk o vatandaşlığı edinebilmek için annesinin ya da babasının ülkesinin yetkili makamları tarafından kaydedilmeli mi? [Not: mültecilerin, zulüm korkusu yaşadıkları bir ülkenin yetkili makamları ile iletişime geçmesi beklenmemelidir]

Burada daha fazla soru bulabilirsiniz: [Vatansızlığı Tespit Etmek: Çocuğun vatansızlık riskini belirlemeye yardım edecek sorular](#)

2. Vatandaşlık belgesi eksikliğini ve olası vatansızlık belirtilerini [kaydedin](#)

Çoğu çocuğun bir vatandaşlığı vardır ya da ellerinde kanıt olmadan da vatandaşlık elde edebilirler ama vatandaşlığı kanıtlayabilmek çok önemlidir. Çocuğun doğumunun kaydedilmediğini, vatandaşlık belgesi olmadığını ve/veya vatansızlık riski olduğunu tespit ederseniz, çocuğa ilişkin belgelere bu önemli bilgiyi kaydedin. Vatandaşlığa dair bir kanıt olmaması durumunda, varsayılan vatandaşlığı hiçbir belgeye kaydetmeyin. Vatansızlığı doğru bir şekilde kaydedebilmenizi sağlayacak alan bulunmayan formlarda, bir kayıt olması için formun üzerinde bir yere bu durumu not ederek ebeveyni, bakıcı ya da vasiyi bu konu ve çocuğun geleceğindeki olası önemi hakkında bilgilendirin. Gerekliğinde daha sonra erişilebilmesi için ilgili belgelerin birer kopyasını da dosyanızda saklayın.

3. Çocukları uzman tavsiyesine, desteğine ve bilgisine [sevk edin](#)

Çocuğun doğumu kaydı yapılmamışsa, yapılmasının mümkün olup olmadığını öğrenmeye çalışın. Çocuğun vatandaşlık belgesi yoksa veya başka problemler mevcutsa çocuğu, yardımcı olup olamayacaklarını görmek için ülkenizde çocuk hakları, vatansızlık ve vatandaşlık konularında uzmanlaşan organizasyonlara sevk edin. Bazı [üyelerimiz](#) yardımcı olabilir. Nüfus müdürlükleri ya da çalıştığınız ülkedeki diğer ilgili kurumlar tarafından yayımlanan yararlı kitapçıkları paylaşın; örneğin, [Bosna Hersek için UNHCR tarafından yayımlanmış bu kitapçık](#). Mülteci müdahale katılımcıları için [rehberimizi/posterimizi](#), mülteciler ve sığınmacılar için [kısa rehberimizi](#) indirin ve kullanın. [Vatansızlık Dizininde](#) ülkenizde çocukluk dönemi vatansızlığını önlemek için alınacak tedbirlere ilişkin bilgileri bulabilirsiniz.

4. Çocukların vatandaşlık kazanma hakkı ve çocukluk vatansızlığı konularını araştırın.

Bir kısım ek bilgi aşağıda mevcut olmakla birlikte, web sitemizde çok daha fazla bilgi bulabilirsiniz (bağlantılar aşağıdadır). [Hiçbir çocuk vatansız olmamalı adlı kısa animasyonumuzu](#) ve [Avrupa'da mülteci çocukların vatandaşlık kazanma hakkına ilişkin çevrimiçi seminerimizi izleyin](#). Çocukluk dönemi vatansızlığı ile ilgili daha fazla bilgi:

- Vatansız Yolculuklar: [Doğum kaydı](#) ve [çocuk hakları](#)
- [Hiçbir çocuk vatansız olmamalı: Avrupa'daki mülteci çocukların vatandaşlık kazanma hakkını temin etmek](#)
- [UNHCR: I BELONG: Her Çocuğun Vatandaşlık Kazanma Hakkına İlişkin Koalisyon](#)
- [UNICEF ile Vatansızlık ve Sosyal Kapsayıcılık Enstitüsü: Çocuğun](#)
- [Vatandaşlık Hakkı ve Çocukluk Döneminde Vatansızlık](#)
- [ECRE: AB'de Doğan Mülteci Çocukların Vatandaşlık Kazanma Hakkı ve AB Temel Haklar Şartının Önemi](#)

POLİTİKA DÜZEYİNDE NELERİN DEĞİŞMESİ GEREKİYOR?

- **Devletler, doğum kaydı ve doğum belgelerine anında, ücretsiz ve evrensel bir şekilde ulaşmayı garanti altına almalı** ve bütün çocukların yasal kimlik ve aile bağlantılarını resmiyete dökmelidir.
- Nüfus memurları, vatandaşlığa ilişkin karar mercileri, hâkimler ve diğer ilgili memurlar **çocukluk döneminde vatansızlık konusunda yeterli düzeyde eğitim almalıdır**.

- Doğum kaydı ve çocukların uyruk almasına engel olan faktörler ortadan kaldırılmalıdır, örneğin, meşakkatli kanıt gereksinimleri, karşılanması güç ücretler, ayrımcı uygulamalar, karmaşık prosedürler ile hastane ve nüfus memurlarının göç memurlarıyla veri paylaşımı.
- Devletler, mülteci kaydı ve diğer işlemler esnasında vatansızlık ve vatandaşlık sorunlarını tespit ve kaydetmeye ilişkin prosedürleri iyileştirmeli ve standartlaştırmalıdır. İdari bir kategori olan "bilinmeyen vatandaşlık" açıkça tanımlanmalı, Devletlerin çocukların vatandaşlığını belirlemek için makul sürede tamamlanan yerleşik bir prosedürleri olmalı ve çocuk mümkün olduğunca erken bir tarihte vatandaşlık edinebilmelidir.
- Devletler, toprakları üzerinde çocukların vatansız doğmasına neden olabilecek bütün durumları kapsayabilmek için vatandaşlık kanunlarına kapsamlı hukuki koruma tedbirleri eklemelidir; mevcut kısmi tedbirler tüm vatansızlık vakalarını önleyebilmek için güçlendirilmeli ve çocukların bir ülkenin vatandaşlığını kazanma haklarını güvenceye almak için yürürlükteki tüm yasal tedbirler uygulanmalıdır

BU KONU HAKKINDA DAHA FAZLA BILGI VE EK KAYNAKLAR

Mülteci çocuklarının ebeveyninden biriyle aynı vatandaşlığa sahip olduğu varsayılmamalıdır. Çoğu çocuk, soy yoluyla en az bir ebeveyninden vatandaşlık edinir (buna "jus sanguinis" denir) ama bazıları edinmez. Çoğu mülteci çocuğu yanlışlıkla ebeveyniyle aynı vatandaşlıkla kaydedilir ama çocuk aslında o vatandaşlığa sahip olmayabilir. Çoğu olay daha fazla araştırma gerektirir.

Uluslararası hukuk, çocukların vatandaşlık kazanma hakkını korur. Her çocuğun vatandaşlık kazanma hakkına sahip olduğu uluslararası hukukta açıkça belirtilmektedir (örneğin, tüm Avrupa ülkelerinde geçerliliği olan Çocuk Haklarına Dair [BM Sözleşmesinin 7.Maddesi](#)). [Uluslararası hukuk](#) aynı zamanda devletlerin vatansızlığı önlemek için hukuki koruma tedbirleri uygulamasını gerektirir; örneğin, diğer türlü vatansız olacak bir çocuğun doğum yerinin vatandaşlığını alma hakkı.

Avrupa ülkelerinin yaklaşık olarak sadece yarısının [çocukluk döneminde vatansızlığa karşı koruma sağlayan kapsamlı hukuki koruma tedbirleri](#) vardır. Bazı ülkelerde, yasalar birçok çocuğu kapsamı dışında bırakır, çünkü çocuğun ya da bir ebeveynin ev sahibi ülkede kanuni oturma izni olmasını şart koşar. Diğer ülkelerde, yasalar başvuru işlemleri ve ücret ödenmesini gerektirir, bu da birçok çocuğun vatandaşlık almasını engeller. Görevliler, ebeveynler ve çocuklar yasal tedbirlerin varlığından çoğunlukla habersizdir ve bazı durumlarda çocukların vatansızlığı tespit edilmemiş olduğundan görevliler bu yasal tedbirleri uygulamazlar.

Vatansız olan ve/veya vatandaşlık için kanıtı bulunmayan çocuklar birçok zorluk yaşayabilir; eğitim, sosyal yardım ve sağlık hizmetlerine ulaşım engelleri de bu zorluklara dahildir. Büyükanne, büyükbaba ya da diğer akrabalarını ziyaret etmek için ikamet ettikleri ülkenin dışına seyahat edemeyebilirler. Yetişkinliğe ulaştıklarında ise yaşadıkları zorluklar artabilir: iş sahibi olma, yüksek eğitime ulaşma, konaklayacak yer kiralama veya mülk satın alma gibi birçok gerekli aktiviteyi gerçekleştirmeleri engellenebilir ve bu nedenle kötüye kullanılma riskleri daha yüksek olabilir..

Daha fazla bilgi edinin

[Avrupa Vatansızlık Ağı Vatansız Yolculuklar](#)

[Vatansızlık Dizini](#)

[UNHCR Vatansızlığa Son internet sayfası](#)

[UNHCR'nin Vatansızlık Üzerine Bireysel Çalışma Modülü Vatansızlık ve Sosyal Kapsayıcılık Enstitüsü Devletsiz](#)

[Vatansızlık ve Sosyal Kapsayıcılık Enstitüsünde](#) ya da [Melbourne Üniversitesinde](#) bir kursa [katılın](#)

Avrupa'daki organizasyonlar, eğitim fırsatları konusunda [ENS ile iletişime](#) geçebilirler. E-posta listemize/bültenimize [abone olabilir](#), bizi sosyal medyada) takip edebilir ve [Vatansız Yolculuklar kampanyasını destekleyebilirsiniz](#).

BEN DE VATANSIZ DOĞDUM. BUNUN HEPİMİZİN PSİKOLOJİK SAĞLIĞI ÜZERİNDE YIKICI ETKİLERİ OLDU, ÇÜNKÜ HEPİMİZ AKADEMİK, SOSYAL VE POLİTİK ANLAMDA MAĞDUR OLDUK... EN BÜYÜK ENDİŞEMİZ ÇOCUKLARIMIZIN AVRUPA'DA HAKSIZ MUAMELE GÖRMESİ...

~ SURIYE'DEN GELEN KÜRT ASILLI MÜLTECİ BİR BABA